

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

Кафедра туризму

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни «Екологія»
спеціальність 073 «Менеджмент»
рівень вищої освіти «бакалавр»**

Розробники: доц., к.г.н. Худоба В.В.,

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
на засіданні кафедри туризму
“_____” _____ 2020 р.
протокол № _____
Зав. кафедри _____ проф. Голод А.П.

ЛЬВІВ 2020

Семінарське заняття № 1

Тема: Система основних понять, підрозділи екології. Основні екологічні закони

Мета: Виявити знання студентів про основні поняття екології, історичні аспекти виникнення та розвитку екології, а також з'ясувати обізнаність студентів про основні екологічні закони.

План

Впродовж двох годин обговорюються наступні питання:

1. Предмет, об'єкт та завдання курсу «Екологія». Підрозділи екології.
2. Історія виникнення та становлення екології, її місце в системі інших наук.
3. Рівні організації живої матерії. Система основних понять: екосистема, біогеоценоз, екотоп
4. Основні екологічні закони, принципи та методологічні особливості.

Рекомендована література:

Основна:

- Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с.
- Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К.: Либідь, 1995. – 368 с.
- Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник. для студ. вищих навчальних закладів. – Львів : Новий Світ-2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с.
- Злобін Ю.А. Загальна екологія : навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми : ВТД „Університетська книга», 2003. – 416 с.

Допоміжна:

- Назарук М.М. Екологічний менеджмент. Запитання та відповіді : навч. посібник. / М.М. Назарук, І.Б. Койнова. – Львів : Еней, 2004. – 216 с.
- Основи екології та охорони навколишнього природного середовища : навч. посібник / Я.І. Бедрій, В.С. Джигирей, А.І. Кидисюк. – Львів, 1999. – 238 с.

Семінарське заняття № 2

Тема: Поняття середовища існування. Абіотичні, біотичні й антропогенні чинники середовища

Мета: Перевірити знання студентів про природне середовище, екологічний фактор. Поглибити знання про пабіотичні, біотичні та антропогенні фактори.

План

Впродовж двох годин обговорюються наступні питання:

1. Поняття середовища існування. Водне, ґрунтове, повітряне середовище.
2. Екологічний фактор. Класифікація екологічних факторів, їх вплив на живі організми.
3. Абіотичні фактори.
4. Біотичні фактори. Форми біотичних відносин.
5. Антропогенні фактори.

Рекомендована література:

Основна:

- Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К. : Либідь, 1995. – 368 с.
- Екологія: основи теорії і практикум : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: „Новий Світ – 2000”, „Магнолія плюс”, 2003. – 296 с.
- Злобін Ю. А. Загальна екологія : навч. посібник / Злобін Ю. А., Кочубей Н. В. – Суми : ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с.
- Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с.

Допоміжна:

- Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с.
- Назарук М.М. Екологічний менеджмент. Запитання та відповіді : навч. посібник / М.М. Назарук, І.Б. Койнова. – Львів : Еней, 2004. – 216 с.
- Основи екології та охорони навколишнього природного середовища : навч. посібник / Я.І. Бедрій, В.С. Джигирей, А.І. Кидисюк. Львів, 1999. – 238 с.

Тема: Жива речовина. Кругообіг речовини в біосфері.

Мета: Поглиблення знань студентів про біосферу її структуру, ноосферу, геохімічну роботу живої природи. Перевірити знання студентів стосовно екологічних систем.

План

Впродовж двох годин обговорюються наступні питання:

1. Поняття про біосферу.
2. Структура біосфери, розподіл життя у біосфері.
3. Жива речовина. Геохімічна робота живої речовини.
4. Кругообіг речовини у біосфері.
5. Екологічні системи. Просторова структура екосистеми. Трофічні ланцюги в екосистемі.
6. Вчення про ноосферу.

Рекомендована література:

Основна:

- Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К. : Либідь, 1995. – 368 с.
- Екологія: основи теорії і практикум : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів : „Новий Світ – 2000». „Магнолія плюс», 2003. – 296 с.
- Злобін Ю.А. Загальна екологія : навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми : ВТД „Університетська книга», 2003. – 416 с.
- Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів: Світ, 1999. – 320 с. (стор. 390-448).

Допоміжна:

- Назарук М.М. Екологічний менеджмент. Запитання та відповіді : навч. посібник / М.М. Назарук, І.Б. Койнова. – Львів : Еней, 2004. – 216 с.
- Основи екології та охорони навколишнього природного середовища : навч. посібник / Я.І. Бедрій, В.С. Джигирей, А.І. Кидисюк. – Львів, 1999. – 238 с.

Тема: Використання природних ресурсів. Методи визначення якості і обсягу забруднення природного довкілля.

Мета: Перевірити знання студентів про поняття «природні умови», «довкілля», «природні блага», класифікацію природних ресурсів, вплив на організм людини забруднюючих речовин.

План

Впродовж двох годин обговорюються наступні питання:

1. Поняття «природні умови», «природні ресурси», «довкілля», «природні блага».
2. Класифікація природних ресурсів. Вичерпні та невичерпні природні ресурси. 3. Запаси та видобуток корисних копалин світу та України.
3. Основні поняття та суть антропогенного впливу на довкілля, класифікація забруднювачів довкілля.
4. Найбільш поширені забруднюючі речовини та їх вплив на організм людини

Рекомендована література:

Основна:

- Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К. : Либідь, 1995. – 368 с.
- Волошин І. М. Кислотні опади міста Львова: їх хімізм, металізація природних компонентів : монографія / Волошин І. М., Собечко О. Р. – Л. : ЛДУФК, 2013. – 316 с.
- Злобін Ю.А. Загальна екологія : навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми : ВТД „Університетська книга», 2003. – 416 с. (стор. 206-252).

Допоміжна:

- Назарук М.М. Екологічний менеджмент. Запитання та відповіді : навч. посібник / М.М. Назарук, І.Б. Койнова. – Львів : Еней, 2004. – 216 с.
- Основи екології та охорони навколишнього природного середовища : навч. посібник / Я.І. Бедрій, В.С. Джигирей, А.І. Кидисюк. – Львів, 1999. – 238 с.

Семінарське заняття № 5

Тема: Екологічні проблеми атмосфери, гідросфери, літосфери

Мета: Оцінка знань студентів про географічну оболонку, її складові, атмосферу, техногенні порушення та забруднення літосфери.

План

Впродовж двох годин обговорюються наступні питання:

1. Географічна оболонка та її складові.
2. Атмосфера та її екологічні проблеми.
3. Вплив діяльності людини на гідросферу.
4. Техногенне порушення та забруднення літосфери.

Рекомендована література:

Основна:

- Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К. : Либідь, 1995. – 368 с.
- Волошин І. М. Кислотні опади міста Львова: їх хімізм, металізація природних компонентів : монографія / Волошин І. М., Собечко О. Р. – Л. : ЛДУФК, 2013. – 316 с.
- Злобін Ю.А. Загальна екологія : навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми : ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с. (стор. 206-252).

Допоміжна:

- Назарук М.М. Екологічний менеджмент. Запитання та відповіді : навч. посібник / М.М. Назарук, І.Б. Койнова. – Львів : Еней, 2004. – 216 с.
- Основи екології та охорони навколишнього природного середовища : навч. посібник / Я.І. Бедрій, В.С. Джигирей, А.І. Кидисюк. – Львів, 1999. – 238 с.

Тема: Урбосистеми та їх вплив на стан навколишнього середовища

Мета: Оцінка знань студентів про негативні наслідки впливу урбосистем на компоненти довкілля. А також про заходи зменшення негативного впливу урбосистем на довкілля.

План

Впродовж двох годин обговорюються наступні питання:

1. Урбосистеми та їх вплив на стан навколишнього середовища.
2. Розвиток міст в ХХІ ст. Найбільш забруднені міста світу та України.
3. Стійкий розвиток міського середовища.

Рекомендована література:

1. *Владимиров В. В.* Урбоэкология. Курс лекций. – М.: Изд-во МНЭПУ, 1999. – 204 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://padabum.net/d.php?id=48153>

2. Экология города: Учебник. — К.: Либра, 2000. — 464 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Стольберг Ф.В. Экология города (урбоэкология).pdf

3. Екологічна геологія: підручник. / За ред. д.г.-м.н. М. М.Коржнева – Київ: ВПЦ «Київський університет». – 2005. – 257 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.geol.univ.kiev.ua/lib/eco_geol.pdf.

4. Електроенергетика та охорона навколишнього середовища. Функціонування енергетики в сучасному світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://energetika.in.ua/ua/books/book-5>

5. *Кучерявий В. П.* Урбоекология: підручник / В.П. Кучерявий. – Львів: Світ. – 2001. – 440 с.

6. *Николайкин Н. И.* Экология: Учеб. для вузов / Н. И. Николайкин, Н. Е. Николайкина, О. П. Мелехова. — 3-е изд., стереотип. – М.: Дрофа, 2004. – 624 с. (С. 356-360).

7. *Хомич В. А.* Экология городской среды: Учеб. пособие для вузов. – Омск: Изд-во СибАДИ, 2002. – 267 с.

8. Чайка В. Є. Урбоекологія: Підручник для студентів. – Вінниця. – 1999. – 368 с.

Контрольні запитання:

1. Які головні проблеми сучасних мегаполісів?
2. Як класифікують міста?
3. Що таке деурбанізація?
4. Які фактори впливають на формування екологічної ситуації в містах?
5. Дайте визначення поняття «смог»? Які Ви знаєте види смогу?
6. Назвіть п'ятірку найбільш забруднених міст світу?
7. Яку роль відіграють зелені насадження?
8. Яким чином урбанізація впливає на геологічне середовище та ґрунтовий покрив?
9. Назвіть основні глобальні екологічні проблеми атмосфери?
10. Де знаходиться мегаполіс «Блакитний банан»?

Тема: Природно-заповідний фонд України. Червона та Зелена книги.

Мета: Оцінка знань студентів про біологічне різноманіття, проблеми охорони флори і фауни. Поглибити знання про Червону та Зелену книгу України та природно-заповідний фонд України.

План

Впродовж двох годин обговорюються наступні питання:

1. Поняття про біологічне різноманіття.
2. Проблеми охорони флори та фауни.
3. Червона та Зелена книги України.
4. Характеристика природно-заповідного фонду України.

Рекомендована література:

Основна:

- Закон України —Про природно-заповідний фонд України від 16 червня 1992 р. // Екологічне законодавство України. – К. : Юрінком. 2001. – С. 206-235.
- Заповідна справа в Україні / ред. М. Д. Гродзинського, М. П. Стеценка. – К. : Географіка, 2003. – 306 с.
- Національний атлас України / ред. Л.Г. Руденко. – К. : ДНВП "Картографія", 2008. – 440 с.
- Попович С. Ю. Природно-заповідна справа / С. Ю. Попович – К. : Арістей, 2007. – 480 с.

Допоміжна:

- Реймерс Н. Ф. Особо охраняемые природные территории. / Н.Ф. Реймерс, Ф.Р. Штильмарк. – М. : Мысль, 1978. – 295 с.
- Розбудова екомережі України / за ред. Ю. Р. Шеляг-Сосонка. – К. : Програма розвитку ООН. Проект —Екомережі, 1999. – 127 с.
- Червона книга України. Рослинний світ. – К. : Глобал Консалтинг, 2009. – 911 с.
- Червона книга України. Тваринний світ. – К. : Глобал Консалтинг, 2009. – 622 с.